

Innspill til virkemidler og tiltak for å bedre tilstanden til villrein

Savannah AS, Oppdal Safari

Vi er en bedrift som driver med moskussafari og legger til rette for naturopplevelser og informerer besøkende om artsmangfold og økologi i Dovrefjell- Sunndalsfjella nasjonalpark. Våre innspill vil være mest relevant for Snøhetta villreinområde, men vi tror modellen er overførbart til andre verneområder.

1. Allemannsretten kan reguleres

Rotårsaken til den negative trenden vi ser for rein er sammensatt av samlet belastning av menneskelig ferdsel, habitatfragmentering og klimaendringer. Av disse tre er det mest samfunnsøkonomisk effektivt å regulere ferdsel. Ordlyden av loven (Nml kap V: §22, §33, §34) gir hjemmel til å innføre særskilte regler for deler av områder, og vi tror at en soneinndeling vil være den beste løsningen for rein, moskus, rettighetshavere og lokalt næringsliv, samt ivareta tilgangen til å drive enkelt friluftsliv etter friluftslivsloven.

2. Soneinndeling: allemannsretten, guider og rettighetshavere, søknad/forskning

Vi foreslår at Stropsljødalen deles inn i tre ferdselszoner.

Sone 1: Ingen endring i forhold til dagens situasjon. Sone 2: Rettighetshavere og guidevirksomhet har tilgang. Sone 3: Ferdsel etter søknad og forskning har tilgang.

Soneinndeling vil medføre svært mange positive effekter for miljø og samfunn, samt gjøre det enklere å håndtere ulovlig ferdsel, som er et økende problem.

- Se vedlegg 1 for liste over positive effekter av soneinndeling

Vi tror at størst effekt oppnås ved å ha tider på døgnet det er lov å oppholde seg innenfor sone 2 i sommermånedene juli - august, da ferdselen er høyest. Dette vil føre til at reinen får fred på morgenen til å trekke.

- Se vedlegg 2 for eksempel på soneinndeling i Stropsljødalen.

3. Merking av rein

GPS-dataene som er grunnlaget for mange av tiltakene begynner å bli gamle, og både ferdselen til folk (foto, sykkelforbud, vern av skytefeltet, moskustien, artsdatabanken og SoMe) og villreinsens vandringsmønster (vern av skytefeltet, beiteområder og "moderne" ferdsel) har endret seg. Hvis man skal kunne måle effekten av tiltak og ikke drive med spekulasjonsforvaltning bør man ha konkrete data man kan måle tiltakene mot.

Hvis SNO vet hvor dyrene er, har de muligheten til å forhindre at den organiserte ferdselen går inn i områder med rein. Dialogen mellom naturoppsynet og den organiserte ferdselen er allerede på plass og har potensialet til å forhindre negative interaksjoner, gitt at soneinndelingen hindrer den øvrige ferdselen.

- **Vårt forslag er at reinen merkes og SNO har muligheten til å sende felles SMS til alle relevante mottakere slik at reinen unngås.**

4. DNT-stier og hytter

Effekten av merkede stier og Reinheim i Stroplsjødalen tror vi er større enn sårbarhetsanalysen til NINA (Rapport 2061) sier. Hyttene og stiene gir folk motivasjon og trygghet til å vandre dypere i villreinområdene enn de ellers ville ha gjort. Vi tror at antall overnattingsdøgn på Reinheim er en misvisende variabel, ettersom flere sover i telt langs DNT-merka stier.

- Vårt forslag er å legge ned driften av Reinheim og fjerne DNT-merking av stier i Stroplsjødalen.

5. Kompetansekrav til guider/guidefirma

Det er sprikende kompetansenivå mellom guider/guidefirma. Dette resulterer i flere uheldige interaksjoner mellom mennesker og dyr (rein, moskus) enn nødvendig. Samtidig gir dette grobunn for ulovlig ferdsel for både norske og utenlandske aktører som undergraver det lokale næringslivet og har en tendens til å forstyrre dyrene i større grad enn lisensierte guider som følge av manglende kompetanse.

- **Vårt forslag er at det innføres et minstekrav for guidelicens, for eksempel deltagelse på de årlige moskusmøtene, relevant utdanning/erfaring og tilhørighet til lokalt næringsliv.**

6. Artsdatabanken (og inaturalist)

Nå i vinter opplevde vi at tyske turister kom for å leie truger for å finne moskus på egen hånd. De visste hvor moskusen var fordi de hadde sjekket artskart og funnet alle punktene Espen Rusten (SNO) nylig hadde lagt inn. Inaturalist har globale versjoner av Artskart og Artsorakelet og har vært i bruk i flere år. Antall personer som oppdager kartverktøyene øker for hver dag. Antageligvis bruker de også artskart til å lete etter villrein. Forvaltningen ønsker at vi bidrar med å legge inn data om villrein, moskus og andre funn. Slik det er nå virker dette mot sin hensikt og vi vegrer oss for å legge inn data.

- Vårt forslag er at moskus- og villreindata blir skjermet for å unngå å lede folk dypt inn i nasjonalparken på leting etter dyrene. Videre kan skjerming av all rapportering innenfor verneområder forhindre utnytting av kartverktøyet.

7. Hundepøver

Det er uheldig at hundepøvene avholdes i sårbare villreinområder på Dovrefjell. Selv om det er lang tradisjon for pøvene, burde de flyttes til et annet område med lavere konfliktnivå.

8. Andre avbøtende tiltak

Horisont Snøhetta. - NINA - Temahefte 51. tar grundig for seg tiltak som angår sammenslåing av områder og åpning av trekkruiter. Vi stiller oss bak disse forslagene. En ny problemstilling er om åpning og evt. sammenslåing av områder vil kunne føre til genutveksling og spredning av sykdommer som CWD.

- **Det er et paradoks at Norge har forpliktet seg til å ta vare på rein og dens leveområder gjennom Bernkonvensjonen, men at vi ikke prioriterer å gi reinen det den egentlig trenger.**

Kostnadsfrie tiltak:

- Slutte med saltstein i reinområder → Forhindre smittebomber.
- Moderere jakt og la rovdyrbestander etablere seg → Rovdyr som har hatt koevolusjon med rein burde regulere bestanden sammen med høsting.

Informasjon:

- Oppdatere informasjon ved innfartsportene
- Informasjon på fransk, tysk, engelsk og norsk + QR-kode til nettsider på flere språk
- Må informere om hvordan man forholder seg til villrein, moskus, hekkende fugl, flora og andre sårbare grupper.

Savanna AS - Oppdal Safari

safari@1q.no

986 93 200

Johan F. Schønheyder

Sigbjørn Frengen

Erlend Ekeland

Vedlegg:

1. Positive effekter av soneinndeling:

- Reduserer samlet belastning av menneskelig ferdsel i sårbare områder
- Gir SNO nye verktøy til å forhindre ulovlig/skadelig ferdsel
- Store økonomiske ringvirkninger for regionen
- Fordeler med guide
 - Organisert ferdsel kan reguleres og er dermed et avbøtende tiltak tilsvarende Moskusstien og Snøheimbussen, og spiller en nøkkelrolle i villreinformvaltningen.
 - Guidede grupper benytter relativt lite areal av nasjonalparken og oppholder seg sjelden mer enn 3 timer i Stroplsjødalen de dagene det gjelder.
 - Guidene speider aktivt med kikkert og kan unngå interaksjoner med villrein i større grad enn turgåere.
 - Guidede grupper går samlet, noe som reduserer et jevnt sig av folk som går innover fjellet.

2. Forslag til soneinndeling i Stropelsjødalen.

Grønn: sone 1. ingen endring i forhold til dagens situasjon. Oransj: sone 2. Rettighetshavere og guider. Rød: Forskning/etter søknad.

